

Donau: Tijdschrift over Zuid-Oost Europa.

Groningen: Midden- en Oost-Europa Genootschap Spartak, 2006; eerste jaargang, nummer 1; 121 blz.; 6,- euro per nummer; zie: www.donaustroom.eu

Bulgarije is een land van corruptie, georganiseerde misdaad en een haperende rechterlijke macht. Dat is het beeld dat blijft hangen naar aanleiding van het toetredingsproces van Bulgarije tot de Europese Unie. Dit is ook het Bulgarije dat wordt beschreven in een interview in *Donau*, een nieuw Nederlands tijdschrift over Zuidoost-Europa. In 'Aanmodderen met corruptiebestrijding' vertelt de Groningse student Berend Sangers over zijn ervaringen in Bulgarije. Sangers deed daar voor zijn afstudeerscriptie onderzoek via *Transparency International*, een niet-gouvernementele organisatie die over de hele wereld onderzoek doet naar corruptie en jaarlijks een corruptie-index samenstelt. Sangers staat buitengewoon kritisch ten opzichte van de effectiviteit van corruptiebestrijding in Bulgarije. Het fenomeen is wijdverspreid ('Bulgarije is corruptie'), komt in alle lagen van de samenleving voor en de Europese Commissie lijkt nauwelijks over de middelen te beschikken de corruptie werkelijk aan te laten pakken. Want, zo legt Sangers uit, toezicht houden is lastig, wanneer ten minste een van je vier informatiebronnen (de regering) zelf een plek is waar corruptie veelvoudig voorkomt. Daarnaast heeft Sangers zijn twijfels over de validiteit van de meetinstrumenten die *Transparency International* hanteert. Deze NGO, een tweede informatiebron van de EU, doet op basis van gesprekken met lokale ondernemers en deskundigen schattingen met betrekking tot het corruptieniveau in een land.

In hetzelfde nummer van *Donau*

beschrijft Tim de Beer de stand van de strijd tegen corruptie in Oost-Europa anno 2006. Evenals Sangers schetst De Beer een weinig rooskleurig beeld van de voortgang van corruptiebestrijding in deze regio. Vooruitgang en succes bij het bestrijden van corruptie zouden niet noodzakelijkerwijs samenhangen met processen van liberalisering en democratisering. Griekenland en Italië, beide oude lidstaten, met een eerbiedwaardige democratische traditie en beide slecht scorend op de index van *Transparency International*, zijn daarvoor sprekende voorbeelden. Aandacht voor institutionele hervormingen als middel tegen corruptie zou volgens De Beer niet werken zonder veranderingen van attitudes van de bevolking en 'een gewenste financiële moraal'. Hoe die financiële moraal te veranderen? Daar geeft De Beer geen antwoord op.

Donau is een sympathiek tijdschrift, met artikelen, columns, essays, recensies en interviews waarin vanuit een brede wetenschappelijke interesse aandacht wordt besteed aan Zuidoost-Europa. Het eerste nummer heeft als thema 'Buitenstaander'. In vier artikelen worden historische, sociale en politieke ontwikkelingen vanuit de rol van de buitenstaander geanalyseerd. De 'buitenstaanders' in deze artikelen zijn Britse en Nederlandse reizigers in respectievelijk Roemenië en Joegoslavië, de West-Europese perceptie van de oude Griekse cultuur en Hongaarse minderheden in Midden-Europa. Vanuit deze perspectieven analyseren de auteurs het spanningsveld tussen representatie en eigen ervaring, verbeelding van de 'wilde', ongepolijste Balkan door de lens van de eigen 'geciviliseerde' samenleving.

Het eerste nummer van *Donau* wordt ingeleid door de bekendste Nederlandstalige Balkan-specialist en hoogleraar slavistiek aan de Universiteit van Gent, Raymond Detrez. (C.W.)

Raymond Detrez: Bulgarije.

Amsterdam: KIT Publishers, 2006 (KIT, Landenreeks); 120 blz.; 14,50 euro ISBN 90-6832-429-2

Van de hand van Detrez verscheen onlangs in de *Landenreeks* een uitgave over Bulgarije. De *Landenreeks* is een uitgave van het Amsterdamse Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT), bestaat al meer dan 50 jaar en telt inmiddels meer dan 60 delen. In dit deel wordt in ongeveer 120 pagina's een beeld geschetst van het hedendaagse Bulgarije, de geschiedenis, bevolking, economie en cultuur. Zo beschrijft Detrez hoe de aartsvaders van de Orthodoxe kerk Cyrillus en Methodius door Oost-Europa trokken om het christendom te verspreiden en schildert hij het door duizenden schapen bevolkte Balkangebergte, de kloof tussen stedelijke bevolking en boerengemeenschap en de uit de Ottomaanse overheersing stammende spanning tussen etnische Bulgaren en Turkse Bulgaren. In aparte tekstblokken worden specifieke thema's, zoals de Macedonische kwestie, de Bulgaarse keuken en omgangsvormen verder uitgediept. Dit 'Bulgarije in vogelvlucht' is een welkome bron van informatie voor hen die geïnteresseerd zijn in Bulgarije als vakantiebestemming, maar het is tegelijkertijd een aardige kennismaking met deze nieuwe lidstaat van de Europese Unie. Want Bulgarije is natuurlijk veel meer dan corruptie, georganiseerde misdaad en een haperende rechterlijke macht. Het is een land met een fascinerende geschiedenis, dat van oudsher deel uitmaakt van Europa, maar nog duidelijk de sporen draagt van de Ottomaanse overheersing en het communisme; bovendien is het een land waar prachtige wijnen worden geproduceerd en waar het ruikt naar geroosterd vlees, look en rozenolie. (C.W.)

Derek Drinkwater: Sir Harold Nicolson and International Relations. The Practitioner as Theorist.

Oxford: Oxford University Press, 2005; xi + 244 blz.; \$ 99,= ISBN 0-19-927385-5 (hb)

Dit boek beschouwt Nicolson (1886-1968) niet alleen als 'a gifted man of letters, an elegant stylist, and foreign affairs commentator', maar ook als iemand die een bijdrage leverde aan de theorie van de internationale betrekkingen. Nicolson, diplomaat, politicus en auteur, bekritiseerde reeds in 1919, als lid van de Britse delegatie aanwezig op de Parijse Vredesconferentie, in een brief aan zijn vrouw Vita Sackville-West, het optreden van Lloyd George, Clemenceau en Wilson. Het is verbijsterend – zo schrijft hij – deze drie 'onwetende en onverantwoordelijke' mannen bezig te zien: 'cutting Asia Minor to bits as if they were dividing a cake [...] while for the last two months we were praying and begging the Council to give us time to work out a scheme ...' Nicolson komt uit Drinkwaters studie van diens leven, (klassieke) opleiding, culturele invloeden, zijn werken, analyses en publicaties te voorschijn als een 'liberal realist', iemand die meent dat in de internationale betrekkingen macht en eigenbelang een grote rol spelen, maar dat ook idealisme, normen en waarden en politieke structuren van belang zijn. Interessant zijn ook Nicolson's opvattingen tijdens de Tweede Wereldoorlog over het 'Europese federalisme'. Voor een duurzame Europese federatie was zijns inziens een stabiel, democratisch Frankrijk nodig, evenals een sterke Duitse democratie. En een verenigd Europa had eerder kans op succes als het was gebaseerd op gedeelde overtuigingen ('beliefs'), sentimenten en economische belangen, dan wanneer het werd opgelegd door 'constituties

en institutionele arrangementen'. In een slothoofdstuk worden praktijk en theorie van Nicolson's handelen en denken tegenover elkaar gezet. Nagegaan wordt waarin hij zich onderscheidt van zowel 'realisten' als 'idealisten' en wat zijn eigen bijdrage is aan de theorie van de internationale betrekkingen. Eindconclusie is dat Nicolson 'never lost his liberal realist faith that in striving patiently to achieve idealist ends by realist means and by rejecting utopianism, human beings could transform international society for the better'. (F.v.d.B.)

Johan H.J. van Balen: Break-Even 1 & 2. De Europese Unie in de Wereld en de Nieuwe Wereldorde.

Soesterberg: Uitgeverij Aspekt, 2006; 690 blz.; 39,90 euro ISBN 90-5911-474-4

Het bestuderen van de geschiedenis kan een belangrijke bijdrage leveren aan het denken over de toekomst. Op deze zinvolle gedachte is de, kennelijk noodzakelijkerwijs in twee dikke pillen gepubliceerde, verhandeling *Break-Even* gestoeld. Het doel is door kennis te nemen van de geschiedenis een concept voor een 'Nieuwe Wereld Orde' te ontwerpen. De ambitie van de auteur, die in de functie van Directeur Sales & Marketing in verscheidene landen werkzaam was en zijn ervaringen uit de doeken wilde doen, gaat nogal ver. De Nieuwe Wereldorde moet namelijk nieuwe oorlogen en terrorisme voorkomen, en eenieder waar ook ter wereld de gelegenheid geven zich (economisch) te ontwikkelen en zijn ambities te verwezenlijken. Economische samenwerking is 'Dé weg' en moet mensen met elkaar verbinden. Een mooie gedachte, die enigszins nieuwsgierig maakt. Het boek is helaas in beperkte mate gestructureerd, wat de leesbaarheid

ernstig beperkt. Een inhoudsopgave ontbreekt, evenals een indeling in hoofdstukken. Daarbij staat de gepresenteerde informatie rijp en groen door elkaar. Van het Verdrag van Rome tot het Verdrag van Amsterdam en van de BSE-crisis tot de ESF-subsidies. De Nieuwe Wereldorde wordt in de laatste pagina's van het bijna 700 blz. tellende boek uit de doeken gedaan. Het blijft hier bij een voorgestelde structuur met een Wereldraad en enkele subraden. Waarom deze Wereldraad een oplossing biedt, blijft ook voor de welwillende lezer een raadsel. (S.v.d.H.)